

СТАНОВИЩЕ

от

Доц. д-р Мая Стоименова, дм

Катедра по психиатрия и медицинска психология
Медицински университет – Плевен

Относно: Представен от **Доц. д-р Петър Милчев Петров дм.**, доцент към Катедра психиатрия и медицинска психология при Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов” – Варна дисертационен труд на тема: **„10 годишно проспективно проследяване на деца с хиперкинетично разстройство с нарушение на вниманието в област Варна“**, за придобиване на образователната и научна степен „Доктор на медицинските науки” в професионално направление „7.1. Медицина (Психиатрия)” от област на висше образование „7. Здравеопазване и спорт“.

Становището относно материалите, представени в настоящата процедура, се основава на изискванията на Закона за развитие на академичния състав на Република България и Правилника за неговото приложение, на изискванията на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в МУ – Варна, съгласно решение от заседание на Факултативния съвет при Факултет „Медицина” към МУ - Варна по протокол № 3/25.04.2018г. и Заповед № Р-109-208/02.05.2018г на Ректора на МУ – Варна.

Декларирам, че нямам съавторство в публикациите на дисертанта или друг конфликт на интереси.

Кратки данни за професионалното развитие и квалификация на докторанта:

Доц. д-р Петър Милчев Петров е завършил Математическата гимназия в град Варна през 1989 год. и Медицински университет – Варна през 1995 год. Работил е като ординатор в село Казашка река и личен лекар в град Варна. През 2000 год. започва специализацията си по психиатрия. Има придобити три специалности: Психиатрия – 2004г., Детска психиатрия – 2011г. и Съдебна психиатрия – 2016г. През 2012год. придобива образователната и научна степен „Доктор” по научна специалност „Психиатрия”. От 2004 до 2006 година работи като амбулаторен психиатър, а от 2005г. започва работа в МБАЛ „Света Марина” – Варна като психиатър, началник на отделение по детско-юношеска

психиатрия, а от 2016г. и началник на новосформираната Клиника по детска психиатрия.

Доцент Петър Петров започва академичната си кариера през 2011г. последователно като хоноруван асистент, асистент, главен асистент и доцент към Катедрата по психиатрия и медицинска психология на МУ – Варна.

Актуалност на дисертационната тема

Хиперкинетичното разстройство с нарушение на активното внимание е най-често срещаното и най-проучваното разстройство, засягащо нервно-психичното развитие в детска възраст, което води до нарушение в академичните възможности, психичното здраве, функционирането и качеството на живот на пациентите. Според данните от проведените до момента проучвания при пациенти с ХРНВ може да бъде обобщено, че поне половината от диагностицираните в детска възраст пациенти продължават да имат значима част от симптомите на разстройството и в зряла възраст, като между 50% и 75% от диагностицираните отговарят на диагностичните критерии за поставяне на диагнозата ХРНВ в зряла възраст. Персистирането на симптомите на разстройството в зряла възраст поставя въпроса за нуждата от специализирана помощ и лечение на тези пациенти. Различията в двата водещи диагностични класификатора: МКБ-10 и DSM-V са значителни по отношение определянето на специфичните за разстройството синдромни и симптомни критерии, тяхната клинична обосновка и диагностициране, и в произтичащото от това установяване на реалната болестност от ХРНВ. В DSM-V за първи път се прави опит да бъдат въведени диагностични критерии за ХРНВ при възрастни, макар и малко механично, като се запазват критериите от детска възраст, но се намалява броя критерии необходим за поставяне на диагнозата. Това все пак дава една насока и възможност за кодиране на разстройството в зряла възраст, каквато до момента в МКБ не съществува. В световен мащаб е декларирана нуждата от провеждането на повече проучвания за проследяване на децата диагностицирани с ХРНВ в хода на тяхното развитие до зряла възраст. Събраните до момента данни показват персистиране на симптомите на разстройството в зряла възраст при голям процент от диагностицираните с разстройството деца.

Обща характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд съдържа 184 страници, включва 9 фигури, 3 графики и 107 таблици. Библиографията обхваща 190 заглавия, от които 4 на кирилица и 186 на латиница.

Литературният обзор задълбочен и отразява последователно историята на диагностичната категория, развитието на критериите за поставяне на диагноза и тенденциите в международните класификатори, класификационните трудности. Представена е клиничната картина и съвременните теории за етиологията и патогенезата на разстройството. Анализирани са данните от проведените до момента лонгитудинални проучвания за проследяване на *хиперкинетичното разстройство с нарушение на вниманието* в хода на развитието от детска към зряла възраст. Представени са данните до момента за неблагоприятните последици на разстройството върху различните аспекти на функционирането на пациентите и като цяло за социалната цена на разстройството. Направен е опит за систематизиране на факторите определящи провеждането на информативно лонгитудинално проучване за оценка на *хиперкинетичното разстройство* в хода на развитието, както по отношение на персистирането на симптомите, така и по отношение на негативните последици свързани с него в зряла възраст.

Целите и задачите на изследването са точно и ясно формулирани, конкретни и съответстват на поставената цел. Изследвания контингент обхваща 196 участника разпределени в 3 групи – таргетна (96 участника диагностицирани с ХРНВ в детска възраст) и две контролни.

Материал и методи

Приложени са три въпросника. Използваните инструменти са добре подбрани съобразно нуждите на изследването. Приложените въпросници предоставят изчерпателна информация за персистирането на симптомите на ХРНВ в хода на развитието до зряла възраст и свързаните с разстройството негативни последици. Изследвани са психометричните характеристики на използваната при първоначалната и последваща оценка на симптомите ADHD RS-IV при оценка от родители и учители, като се подчертава нуждата от повече от един информационен източник в детска възраст.

Резултатите от проведеното проучване са представени коректно. Приложените 9 фигури, 3 графики и 107 таблици улесняват възприемането на обработените данни. Разгледани са статистически значимите разлики между отделните групи изследвани лица, проведен е подробен анализ на персистиращите симптоми на ХРНВ в зряла възраст и негативните последици свързани с разстройството. Поставен е специален акцент и върху някои специфични за страната ни особености. Анализът на оценките от родители и учители с използвания инструмент ADHD RS-IV са изключително ценни от гледна точка на клиничната практика. Показаните резултати за персистиране на симптомите на ХРНВ в зряла възраст и покриване на диагностичните критерии за

разстройството при възрастни (между 42 и 72%) са впечатляващи и повдигат редица сериозни въпроси за цялостното, медицинско и социално обслужване на тези пациенти.

Обсъждането на получените резултати е направено коректно. Получените резултати са добре анализирани и интерпретирани с установените данни от сходни проучвания в световната научна литература. Поради абсолютно оригиналният характер на проведеното изследване не е възможно резултатите да бъдат съпоставени с данни от други, тематично близки проучвания в българска извадка.

В съответствие с получените и анализирани резултати са направени **изводи** по отношение на промяната в интензивността на симптомите на хиперактивност/импулсивност и нарушено внимание от детска към зряла възраст. Отчетени са различията в динамиката на различните корови симптоми на ХРНВ. Разгледана е ролята на разстройството при формирането на нарушения (негативни последици) в хода на развитието, които могат да са свързани или не с персистирането на симптомите. Оценени са както обективните данни за негативни последици, свързани с наличието на ХРНВ, така и някои субективни оценки на участниците, които е трудно да бъдат измерени.

Направени са 17 **извода**, които са конкретни, добре групирани, отговарят на поставените цел и задачи, и произтичат от получените резултати и обсъждането.

Изведени са 4 **приноса**, три от които с научно-теоретичен характер и 1 с приложен.

Доц. д-р Петър Петров представя списък с 10 публикации в научни списания, свързани с дисертационния труд (9 българоезикови и 1 англезиково). В 8 от публикациите той е първи автор и втори в 2 статии. Резултатите от дисертационния труд са докладвани на 5 научни форума.

В заключение: Представеният от доц. д-р Петър Милчев Петров, дм дисертационен труд на тема: *“10-годишно проспективно проследяване на деца с хиперкинетично разстройство с нарушение на вниманието в област Варна”* се основава на задълбочено литературно проучване и адекватен изследователски подход. Изследването е проведено коректно и с подходящи инструменти. Направените изводи са коректни и отговарят на поставената цел. Статистическият анализ и интерпретацията на данните показват умения и задълбочени познания в областта на научното изследване. Обобщените изводи имат пряко приложение в клиничната практика, в диагностичния процес и при проследяването на

деца с *хиперкинетично разстройство с нарушение на вниманието*, както и при диагностицирането, и оценката на пациенти в зряла възраст. Настоящият труд съответства на всички критерии за придобиване на образователна и научна степен “доктор на медицинските науки” според Закона за развитието на академичния състав в Република България, Правилника за приложението му и Правилника за развитие на академичния състав в Медицински университет – Варна. В тази връзка убедено давам своята положителна оценка и препоръчвам на членовете на уважаемото научно жури да гласува положително за присъждането на образователна и научна степен **“Доктор на медицинските науки”** на доц. д-р Петър Милчев Петров, дм.

гр. Плевен
03.08.2018

Изготвил становището:
Доц. д-р Мая Стоименова, дм

